

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Harsányi Kálmán*

Cím: *Vasárnapi levél*

Forrás: *A Nép*

Bp.
(Hely)

1921. 10. 23
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Körösfői Kriesch Aladár

Idő

"1921"

Személy

Vasárnapi levél

Irtta: *Harsányi Kálmán*

III. Emlékezés Körösfői Kriesch Aladárról

A nemzet ma még azt is csak sejtli, mekkora művészt vesztett Körösfői Kriesch Aladárban, pedig alkotásainak ezreit ismerheti mindenikünk; hogyan tudhatna hát arról valamit: mekkora volt az ember, maga a természetgyémánt, amelyből a nagy művész briliánsa csiszolódott! Mélyen egy szemérmes lélek fenekén, ahová csak a nagyon szerető szemeknek volt bepillantásuk. Körösfői Kriesch Aladár művészetének lelkiismeretes fölbecsülése csak akkor kezdődhetik meg, amikor — boldogabb időkben — sikerül majd egyszer festő, szobrász és szőnyegszövő műtermének egész termését, templomablakainak, freskóinak és mozaikjainak minden kartonját összehordani. A Mücsarnok zsufoolásig végigtömött termeiben, csarnokában és folyosóin kifeszül majd kritikussaink lelkiismeretében a mérleg és rákerül minden, hogy valamennyiünk számára igaz mértékkel megméréssék. Nehéz munka lesz. Nehéz, de nem lehetetlen. Mert a vonal, a szín, a festői gondolat, az alkotó erő nagysága, az anyagszerűség igazsága, a szépség, az arányok harmóniája — bárha inponderábiláknak hangozzanak is, — mind, mind megmérhetők, mivelhogy mégis csak testet öltött formák, érzékelhető kifejezések a teremtő akaratnak, látható nyomai a

láthatatlan léleknek. De ki értékelhetné magát a láthatatlan lelket, az inponderábilák e legcsodálatosabbját úgy, hogy ezt az értékelést mindannyian a magunkéul fogadjuk? Mások lelkét kinek-kinek a maga fontjával kell megmérnie s ez a font olyan igen különböző. Láttam egyszer egy mosolyát, amelyben benne volt az elmulás gondolatának teljes tagadása s a rendületlen hit, hogy halál nincsen, az élet örökkévaló, csak a ruha foszlik le rólunk, mikor elköltözünk. Néhány héttel az ő elköltözése előtt láttam arcán fölragyogni ezt a mosolyt. Régen ott játszott már a szája körül, de akkor ragyogott föl legdiadalmasabban, mikor kétségtelemné lett már, hogy szembekerült a halállal. Ami nekünk, barátainak, olyan lelket leverő, olyan szívethasogató volt: neki magának csak fölmagasztosulás és gyönyörűség. Szebben még nem haldoklott ember. Ahogy testi erejében megfogyatkozott úgy nőtt egyre hatalmasabbá lelkereje. Fertőzéstől féltven a háborúviszontagságaiban kissé megviselt szervezetemet, a budakeszi szanatóriumban már nem is bocsátott magához. Mindig volt valami ürügye, amellyel távol tartson. De a levelei és a versei eltaláltak hozzám. Apró rendelkezések *azután-ra*, meleg szavak, bölcs taná-

csok, elmélkedések az emberről, róla magáról és az élet-ideálról, azzal az alapgondolattal, hogy «igazi értékünket ugyanis csak az Istenhez való viszonyunk szabja meg» és egy «posthumus»-nak szánt himnusz a Halálhoz:

Halál, nagy mesterem te!
Ki aggódó kezekkel
Veted rá sárarany palástod
A fázó, félnék életre!
A lét fejére te teszed.
A fejedelmi koronát!

Mondják, hogy a haldoklók tusáiba belefászt orvosokat is az örök életben való hitnek ez a diadalmas mosolya rendítette meg, mikor körülállták és látták, milyen ragyogva repes a nagy ismeretlen felé s milyen boldogan sugárzik el a lelke.

És én most megmérjem ezt a lelket s mondjam, hogy ekkora meg ekkora? Föl a font hozzá? Amim van, mind a serpenyőbe vetem, de ezek mind földi dolgok, az ő hitének nagyságával szemben teljességgel súlytalanok.

Két nagy tulajdona volt Körösfői Kriesch Aladárnak, ami közöttünk járva fölibénk emelte s most is tulajdon magasítja ingóléptű lelkeinken: a rendületlen hit és az emberek együvértóztatásának érzése. Bizonyos, hogy rengeteget kellett önmagával tusakodnia, míg kiküldötte magának azt a hitet. De mikor én megismertem, már nem küzdött érte, már az övé volt. Nem elfogott kékmadara, hanem vánkosa, fészke, mint gyermeknek az édesanyja öle. Biztos menedék. Egyszer freskófestés közben kerestem föl. Körülötte

csuprok, előtte a tal, jó darab friss vakolással. Aki csak egy kicsit is bepillantott valaha Cennino Cennini tudományába, tisztában van vele, mekkora nehézségekkel kell megküzdenie a művésznek, mikor «al fresco» dolgozik. A hatalmas fal fele már kész kép, fele még vakolatlan téglasor. A kőműves frissen bevakol egy akkora darab falat, mint egy jókora paletta s most ezen a nedves faldarabon kell folytatni egy tegnapi, tegnapelőtt megkezdett életnagyságu emberalakot. Ámde a nedves falon mást mutat a szín, s hogy helyesen rakta-e föl a művész, azt esetleg csak napok múltán tudhatja meg, mikorra megszárad a vakolat. «Lehet ezt az árnyalatváltozást előre kiszámítani?» — kérdeztem tőle. «Dehogyan is lehet!» — válaszolta azzal a csodálatos mosollyal az arcán; — «bizni kell!» És kavarta tovább a festékes csuprát, bizonyára mélységesen szánva engem és a hozzám hasonlókat, akik nehézségeket látnak ott, ahol csak bizni kell és akik büszkéek arra, hogy nehézségeket győztek le. De hogy milyen magasokra jutott ember egy ilyen ritka bizakodó, mikor a műveltség minden utvesztőjén keresztül az Istenig ér, hogy gyermekként telepedjék meg az ölében, azt csak azok tudják, akik egy emberöltőn keresztül érezték a hitevesztett titánok tehetetlen törpeségét.

A legnagyobb dolog, az Istenben való hit tekintetében csodálatosan kicsiny távolság van a jóságos együgyűek és a lángeszű nagyok között. Csak a vargabetű óriás; az az ut,